

Kristina Roy

Paradisul regăsit

Editura Agape Făgăraș

TM

Toate drepturile rezervate Copyright 1997 by Editura Agape Traducător: Olimpiu S. Cosma Tiparul: Agape S.R.L. str. Podului 8 2300 Făgăraș ISBN 973-9228-37-2

Capitolul 1

„Acum m-am săturat de toate astea!” strigă fierarul Sabol încruntat. El închise brusc și nu prea respectuos marea Biblie de familie, apoi se ridică de la masă.

„De ce te superi?” întrebă surprinsă chipeșa și tînăra lui soție. „Dacă tot timpul găsești în ea ceva care nu-ți convine, mai bine nu mai lua Sfînta Scriptură în mînă!”

„Ah - cine nu s-ar supăra?” Fierarul șterse ca și cum s-ar scuza coperta de piele a cărții. „Voiam să văd dacă într-adevăr așa scrie în Biblia noastră că Isus Cristos poruncește să ne iubim dușmanii, să-i binecuvîntăm pe cei ce ne blestemă și să ne rugăm pentru cei ce ne supără. - Și chiar așa scrie!”

„De multă vreme scrie așa în Biblie, cu mult înainte de a fi noi, Simon”. Tînăra femeie desfășură din nou mînele bluzei slovace de duminică pe care le brodase pînă atunci cu rîvnă. „încă pe cînd eram la școală am învățat lucrul acesta”.

„Așa este, dar bărbatul care era deunăzi la Ion a dovedit că noi trebuie să împlinim tot ce poruncește Cristos, altfel nu suntem niște creștini adevărați. Și asta i-a dat din nou unchiului M.nh.ș apă la moară”.

„De ce?”

„Nu știi? Săptămîna trecută a venit la comunitate o hîrtie oficială din cauza orfanilor lui Iosif Hladik. De cînd s-a căsătorit ci în Hronov, a locuit tot acolo. După ce a murit în război, văduva lui n-a plecat de acolo; dar cînd a murit și ea, s-a pus întrebarea, ce se va întîmpla cu orfanii?”

„Asta o știu de la primar. Și cum ați rezolvat problema? Cînd te-ai întors duminică seara de la ședință, am văzut că crai supărat și de aceea n-am vrut să te întreb”.

„Ei bine, chestia s-a tăragănat. Comunitatea din Hronov a zis că n-o să se îngrijească de orfani, pentru că tatăl lor era din satul nostru, iar comunitatea noastră zice că el n-are pe nimeni aici și că n-a lăsat nimic moștenire. El a plecat de ani de zile de aici, copiii lui nu s-au născut aici - și atunci ce ne privește pe noi? Dar autoritățile au hotărît ca să se îngrijească de copii comunitatea de unde era tatăl, și anume fie să li se dea de mîncare din casă în casă, fie să li se plătească cheltuielile într-un orfelinat. Atunci s-a ridicat dintr-odată unchiu' Martiș și ne-a rugat să nu-i dăm pe copii. Oricît de mulți am avea de hrănit, tot ar mai ajunge și pentru acești doi copii, și apoi a început imediat să spună că Domnul Isus a zis: „Dacă primiți pe un asemenea copil în Numele Meu, pe Mine Mă primiți”. Ne-a rugat fierbinte să nu-L izgonim pe Domnul Isus din comunitatea noastră, pînă ce morarul Hușko a țipat la el: I i. unchiule, atunci ia-i tu împreună cu binecuvîntarea lui Dum-

•U, pe care nc-o prezici nouă! Copiii tăi sunt deja mari și s-au împrăștiat în toată lumea, soția ta a murit, și tu ești singur. Noi im puit in \.i aducem soțiilor noastre și

alți copii pe lângă copiii lui. Avem «lestul de Curcă cu copiii noștri».

„Mămușca (lăsa în viață, a răspuns unchiu, și numai din (au/a Mămușca) u
am spus că-i iau eu, căci niște copii așa mici au nevoie de o mamă. Dar Dumnezeu
Domnul Se va îngriji El însuși de noi și-mi va da atâtea înțelepciuni încât să pot fi pen-
tru bieții copii atât tată, cât și mamă».

Așa a vorbit bătrînul atunci, și noi am crezut că glumește — dar ieri cînd au venit
copiii, i-a luat într-adevăr la el».

„Oare din ce-o să trăiască?» Tînăra femeie se ridică, își împături lucrul de mînă și-și
aținti ochii negri asupra feței soțului ei. Cum nu primi nici un răspuns, zise cu fruntea
încruntată: „Nu este o laudă pentru noi, femeile din Zurova, că nu s-a găsit nici o
singură femeie care să facă ceea ce poruncește Domnul. Unele nu pot pentru că au
prea mulți copii, altele că au prea puțini copii. Unchiu' Martiș trăiește de ani de zile
printre noi așa cum porun-

cește Cuvîntul. S-a îngrijit bine de copiii lui și și-a împărțit ne-

rea între ei, iar lui i-a mai rămas doar atât cît să trăiască i.....l< i

împreună cu soția lui. Odată fermier, azi lucrează cu /iun; În loc de vacă, mai are
doar o capră și trei oi, pe care i lăsa paște l l > banul comunității. Bătrîna văduvă Suha
îi spală lenjeria și-i couce pîine pentru bucătica de pămînt pe care o folosește de mulți
ani. dar ea însăși este ca un cadavru viu, și nu știe deloc ce-o să zică femeia cînd o să
vadă că i s-a mărit familia».

„De ce-mi spui toate astea?» se răsti el. „Ar fi trebuit cumva să-ți aduc copiii în casă?
Ți-ar plăcea să-i ai?»

„Pe mine nu m-a întrebat nimeni! Oricum n-am voie să vreau ceva. M-ai luat săracă,
și nimic din casa voastră nu este al meu -mi-a repetat destule ori mama ta - și la voi,
chiar dacă aș vrea, n-aș putea face ce poruncește Domnul. N-are nici un rost să mai
vorbim despre asta! Dar trebuie să spun lucrul acesta: îmi place că unchiu' Martiș
trăiește în satul nostru și a împiedicat ca Isus Cris-tos să fie izgonit din el». Tînăra
femeie ieși din odaie, și fierarul rămase mult timp lângă fereastră, cu fața posomorită.

Capitolul 2

între timp, în bordeiul de lângă pîrîu, așa cum era numit în sat, mica familie se
pregătea să-și înceapă viața împreună.

Tanti Suha, o femeie bătrîna cu multe riduri, tocmai pusese pe patul doamnei Martiș
pilotă care le rămăsese copiilor după moartea mamei lor și aranjase puținele hăinuțe
ale copiilor în noul cufăr pe care-l aduseseră cu ei și care conținea avutul părinților
lor morți. Acum agăța ustensilele de bucătărie pe care cei din Hronov, care
acaparaseră cele mai multe lucruri rămase de pe urma văduvei, le lăsaseră bieților
orfani. Copiii, Andrișco de șase ani și Iușca de patru ani, își aranjau micile daruri și
jucăriile în colț lângă sobă. Clinele Zahrai se uita la ei cu atîta înțelegere, de
parcă ar fi depins foarte mult de verdictul lui. Odaia era săracăcioasă, așa cum se
găsește în asemenea bordeie vechi, dar era curată. Lîngă ferestre se găsea o bancă
solidă de stejar cu spătar, iar în fața ei o masă tot din lemn de stejar, cu o față de masă
albă. Deasupra ei o pîine acoperită cu un ștergar alb, iar alături de ea era marea Biblie
lîngă cîteva cărți. Ferestrele străluceau de curățenie și lăsau să se vadă pîrîul și cîteva
cîrpi dincolo de pîrîu. Prin cea de a treia fereastră se putea vedea curtea, unde un
bărbat în vîrstă stătea aplecat și trebăluia cîte ceva. Părul frumos, argintiu, care îi
cădea pînă pe umeri, încadrau o față cu o expresie prietenoasă. Trebuie să fi fost
foarte frumos în tinerețea lui, mărturie aducînd acum ochii mari și albaștri.

Cînd bătrînul se ridică în sus, se putea vedea că avusese în tinerețe o siluetă zveltă și
plăcută. În toată Zurova nu mai existase probabil un tînăr așa de chipeș ca Petru
Martiș.

El intră în odaie și lăsa să pătrundă odată cu el și puțin soare.

„Ce bine că vii, unchiule”, îl salută femeia. „Eu am terminat cu treaba și trebuie să plec acasă. Ți-am adus o pâine, iar în cămară se află atât lapte dulce, cât și lapte acru. Am prăjit și niște ovăz pentru supă. Trebuie doar să torni deasupra apă fierbinte. Astăzi o să spăl la vecina și o să iau cu mine și hainele tale murdare și ale copiilor. Celelalte sunt încă curate. Nu e mult ce au bieții copii, dar Fiul lui Dumnezeu a avut și mai puțin. El Se va îngriji de ei!”

„Ai dreptate, Caterina, El ne va ajuta în toate lucrurile. Pentru moment, îți mulțumesc frumos, înainte de a te putea răsplăti, și te rog să-i iei pe copii cu tine, ca să știe drumul spre casa pădurarului, căci trebuie să-i trimit pădurarului o știre. El a trimis de curînd să mă cheme, și eu n-am putut să mă duc, și poate că m-a așteptat”.

După vreo jumătate de oră, cei doi copii păseau mîna în mîna pe lata potecă de pădure. Niște veverițe se uitau în jos la ei de pe ramurile unor brazi mirositori, cintezoii, pițigoii și ciocănitoarele cîntau pe întrecute, iar cucul se făcea auzit cu refrenul său caraghios. Picioarele goale ale copiilor se cufundau în perna de mușchi, soarele săruta capul gol al copiilor, buclele negre ale băiatului și cele aurii ale fetei. Deși ea nu avea decît o din pînză de in și o rochiță multicoloră, arăta foarte drăguț. I >.n mai frumos ca orice erau ochii nevinovați de căprioară, caro priveau atît de încrezători și de întrebători în lume, ca și cum sufletul de copil voia să întrebe tot ce nu cunoaște, și mai ales de unde va veni binele pe care-l aștepta. Ea încă nu avea cinci anișori împliniți, iar frățiorul ei încă nu avea șapte. Pe fața ovală și visătoare a băiatului, arsa de soare, o pereche de ochi negri scîntiau liber și deschis în lume. Cînd o să fie mare, o să ajungă un tînăr chipeș.

„încotro, copii?” O voce profundă și aspră îi făcu pe micii drumeți să se oprească. Fata își aținti ochii plini de încredere pe fața chipeșului domn care stătea în fața lor cu pușca pe umăr.

„Ne ducem la casa pădurarului”, răspunse băiatul.

„Ce vreți să faceți acolo?”

„Ne trimite bunicul Martiș”.

„Așa? Deci voi sunteți copiii lui?”

„Da”, zise micuța, „noi suntem cei pe care i-a primit bunicul în locul Mîntuitorului”.

„Hm! Ce vrea bunicul să spună pădurarului?”

„Dumneavoastră sunteți poate domnul pădurar?” își dădu băiatul cu părerea. „Cînd ați trimis să-l cheme n-a avut timp să vină. El vă întreabă dacă vă mai poate ajuta cu ceva”.

„Sigur că da! îi transmit salutări. Poate să vină mîine dimineață devreme și să-și aducă și coasa aceea veche și subțire; știe ci de ce. Și voi puteți veni, am de lucru și pentru voi. Băiete, probabil că ai vreo șapte ani, și satul vostru este și el lîngă pădure. (unoști ciupercile?”

„Le cunosc pe toate, și pe cele bune, și pe cele rele. Le-am adunat de multe ori împreună cu mama mea. Și Iușca țftie care sunt otrăvitoare”.

„Ei, atunci veniți cu mine!”

Pădurarul o luă pe o cărare laterală. „în această poiană nu-i dau

10

voie nimănui să calce, căci aici sunt niște pomișori care au fost puși de abia anul trecut”, zise el, în timp ce o ridica pe Iușca peste sîrma ghimpată, iar pe băiat îl ajuta să sară peste ea.

„Și eu am pus odată cu mama niște pomișori, și ea mi-a spus ce păcat este cînd rupe cîneva asemenea pomișori”.

„Tu ești doar băiat deștept și o să ai grijă și de surioara ta. Culege frunzele acelea mari

și late de acolo, și apoi veniți!"

„O, cîte ciuperci!" Fetița bătu din palme. „Și așa de frumoase!"

Pădurarul făcu din frunzele de brusture niște cornete și le în-mînă copiilor fericiți.

„Adunați pînă mă întorc, dar numai pe cele mai mari. Ciupercuțele trebuie să mai crească". Apoi plecă și-i lăsă singuri cu comoara lor.

„Tu adună în șorț bureții ăștia galbeni, Iușca, și o să-i mîncăm prăjiți la amiază. Restul îi ducem la bunicu', dacă ni-i dă pădurarul".

„Sigur că ni-i dă", întări fetița încrezătoare; „doar e un om bun".

O înduioșare ciudată trecu peste fața cu trăsături pronunțate a bărbatului care se întorcea. Totdeauna suntem mișcați cînd cineva se încrede așa de mult în noi.

„Ei, copii, ați adunat destule?"

„Destule", zise micuța și-și desfăcu șorțulețul. „Putem să le luăm cu noi acasă?"

„Sigur că da; și acum haideți! Ce faci acolo sub pomișor?"

„E înconjurat complet cu corzi de iederă, pe care le-am smuls, ca să poată crește".

Pădurarul îi mîngîie băiatului părul des, apoi îi ajută pe cei doi copii să treacă peste gardul de sîrmă ghimpată, îi duse înapoi pe cărarea principală și repetă încă o dată ce trebuiau să spună bunicului; se uită în urma lor cum se grăbeau fericiți spre casă și oftă încet: „Și cît pe ce să-i facă să umble din ușă în ușă ca niște cîini sau să-i închidă în cazarma aia mare. Omul acesta ia primit ca pe Cristos. Cred că el a primit odată cu ei mult mai mult decît doar o binecuvîntare".

II

Capitolul 3

Bunicul Martiș trebui să sprijinească cireșul, căci avea atîtcu fructe, îneît ramurile gingașe de abia le mai puteau ține. „Mi nuna! încă n-a făcut niciodată atîtea cireșe! Tu ai știut, Doamne Isuse, că o să-mi dai copiii, de aceea le-ai pregătit atîtea fructe". Bătrînul vorbea încet cu Cineva nevăzut, dar prezent. „Te rog să păzești acest pom de băieții neastîmpărați, Tu știi doar".

„Bunicule, bunicule!" răsună din spatele lui.

„Ah, copii, ați venit deja?" Bătrînul îngenunche, întinse brațele, și fetița fugi ca un fluture printre pomi înspre el. „Bunicule, uite, am un șorț plin cu bureți galbeni și o pungă plină cu mînă-târci. Andrișco are și mai multe!"

„Ei, atunci varsă-le cu grijă pe pajiște și vino!"

Ea ascultă și-și încolăci minutele rotunde în jurul gîtului bunicului. Fața trandafirie se lipi de fața bună și plină de riduri a bătrînului. În timp ce fetița îi povestea cum le mersese, bunicul se așeză cu ea sub cireș.

„Cînd am ieșit din pădure, ne-am întîlnit cu un nenea care a spus că ajungem mai repede dacă o luăm pe lîngă linia ferată. Andrișco s-a oprit apoi la căsuță; dar uite-l că vine".

„Hai să intrăm. Precis că sunteți flămînzi; eu o să fierb ciorba, iar voi o să prăjiți ciupercile, și o să mîncăm pe cînst".

„Bunicule", strigă băiatul încă de departe, „femeia drăguță din casa cantonierului mi-a spus să-i vînd ciupercile; dar cu i-am spus că trebuie mai întîi să te întreb pe dumneata, și dacă-mi dai von, o să i le aduc".

„Arată-le pe ale tale, Andrișco, și adu-le și pe ale lușcăi, cu .să Ic alegem într-un coșuleț pe cele mai frumoase. Așa, acum uvem destule pentru noi, chiar și pentru seară, iar pe uccslen poți să i Ic duci. Salut-o frumos pe tanti și spune-i că poate si iu ciupercile doar în dar. De atîtea ori a trimis ea o supă bună soției melc cînd era bolnavă!"

Cînd clopotul începu să sune de amiază, mica familie se afla deja la masă. Bunicul, ca toți oamenii mai în vîrstă, mîncă foarte puțin, dar se bucură de pofta copiilor.

„Bunicule, femeia n-a vrut să ia ciupercile pe degeaba; spunea că i-ai răsplătit de multă vreme. De abia cînd i-am spus că altădată o să-i aduc ciuperci de vînzare a fost mulțumită”.

În dimineața următoare, cînd drăguțul soare de abia se sculase și-și spăla încă fața în picăturile de rouă, în pădure răsună deja zăngănitul coasei, pe care bunicul Martiș o ascutea ca să facă treabă bună în iarba abundentă și în încîlceala de frunze. Înaintea lui stătea în picioare pădurarul, sprijinit de un stejar puternic și singuratic.

„Ei, Martiș, cum te simți acum cînd nu mai ești singur?”

„Cum mă simt?” Un zîmbet luminos trecu peste fața bătrînă. „Poate că n-o să mă înțelegeți, domnule pădurar, dar vreau să vă spun adevărul: Ca în cer. Cînd m-am trezit în această noapte de mai multe ori și am ascultat respirația sănătoasă a copiilor, și apoi m-am gîndit că nu se mai holbează la mine din fiecare colțișor singurătatea, atunci bătrîna mea inimă s-a bucurat. Doar omul n-a fost făcut pentru singurătate.

Bine a spus Domnul acolo în paradis, că nu este bine să fii singur. Cînd am început apoi să mă gîndesc cum au ajuns de fapt copiii la mine, atunci mi-au trecut iarăși prin minte cuvintele: „Cine primește un asemenea copil în Numele Meu, pe Mine Mă primește” - și mi se părea că vechea mea odaie a devenit dintr-odată ieslea din Betleem, unde a stat odată Fiul lui Dumnezeu ca și copil. M-am bucurat așa de mult că am putut să-L primesc prin acești doi orfani și că El a vrut să locuiască în această noapte la noi. De aceea zic eu: Ca în cer. Căci cerul este numai acolo unde Se apleacă El spre noi. - Da, dar acum trebuie să cosesc, ca să nu se usuce iarba”.

„Așa de ușor nu se usucă ea”, zise pădurarul. „Nu te grăbi cu cositul, căci nu vreau să ajungi prea repede la copii. Mai întîi să isprăvească de cules fragi”.

„Pot s-o iau și spre stingă, căci acolo nu sunt fragi”, fu de părere bătrînul și se grăbi s-o ia într-acolo cu coasa.

»

Pădurarul se duse la copii. De n-ar fi văzut rochița roșie * Iușcăi, nu i-ar fi zărit prin desișul încîlcit.

„Vine pădurarul!” strigă Iușca bucuroasă. Îi fusese puțintel lea mă în liniștea pădurii și în această mare de verdeață.

„Vă rog, domnule pădurar”, se anunță Andrișco, „cana mea e deja plină. Avem cu noi un coșuleț pentru ciuperci, și am pus pe fundul lui niște frunze tinere de brusture. Am putea să vărsăm în el fragile, căci mai sunt încă multe pe aici”.

„Da, foarte multe, și așa de mari!”

„Nu, copii, ar fi păcat să goliți frumoasele fragi în coș. Pe acestea dintîi le duceți soției mele; locuim chiar în apropiere. Iar restul să fie ale voastre”.

Da, cîte nu mai aveau copiii să-i povestească bunicului! Ce frumoasă și bună este soția pădurarului; ce mîncare bună le-a dat, și pe lîngă asta cîte o bucată de pîine fiecăruia din ei pentru fragi. Și erau patru cîini în casa pădurarului, și un pui de căprioară așa de drăguț!

Mai tîrziu se întoarseră acasă, ducînd o cană și un coș plin cu fragi. Soția cantonierului cumpără coșul plin, și pentru că ea tocmai făcea niște clătite mici pentru masa de prînz, le dădu fiecăruia din ei cîte una. Pentru bunicul le-o dădu pe cea mai mare.

Așa începu pentru cei doi orfani viața în valea Zurova.

Capitolul 4

După cîteva săptămîni, familia Sabol se întoarse acasă din **Mtul** învecinat. Ei fuseseră

acolo la înmormântarea soției fratelui 1 icra rului. Acesta plecase în urmă cu jumătate de an în Argentina \i lăsase pe umerii soției grija gospodăriei și cinci copii **mi**< L **dintre** care cel mai tânăr avea de abia cincisprezece luni. Nu erau **nimeni** care să-i ajute, căci mama ei era bătrână și slaba, și cu mm.iu ni se prăbușise sub povara muncii.

14

Cazul de deces era pentru familie o lovitură neașteptată.

Bătrîna mamă Sabol plecă singură cu nora ei, căci fiul le-o luase înainte.

„Ah, ce-o să ne facem acum, ce-o să ne facem acum?” se văicărea bătrîna. „Cine ar fi crezut că o s-o văd pe loca a mea în mormînt?”

Doamna Sabol fusese tare mîndră că-și căsătorise fiul într-o casă așa de bună. De cîte ori o preferase pe această noră celei mai tinere, cum o prețuisese mai presus de propria ei fiică! Și faptul că fiul plecase în Argentina ca să cîștige bani, iar nora ei fusese gata să-și ia asupra-și întreaga povară ca să-și poată plăti datoriile în care ajunseseră prin construirea unei șuri, o ridicase cu atît mai mult în ochii soacrei. Și acum aceste mîini harnice, care se potriviseră atît de bine în familia Sabol, se odihneau sub pămîntul negru. - Ce-o să se întîmple acum? Fiul nu se putea întoarce înainte de a fi cîștigat banii pentru călătorie, altfel ar fi o pierdere prea mare. Dacă s-ar arenda bucata de pămînt, n-ar aduce nici un folos. Și vitele trebuiau vîndute - cine știe cu cîtă pierdere! -, căci cine să îngrijească de ele? Și pe lîngă toate, atîția copii mici! De-ar fi măcar bătrîna Cubic în stare să facă ceva, dar așa...

„De ce te văicărești atîta din cauza copiilor?” intră în sfîrșit în vorbă tînăra femeie. „Ei sunt în fond copiii lui Jan al dumitale și ai Iocăi a dumitale. Lasă-i pe cei doi mai mari în grija bătrînei bunici, iar pe cei trei mai mici ia-i la noi, pînă se întoarce Jan. Oare nu pot copiii să trăiască din partea de moștenire a lui Jan, pe care nu i-ai dat-o încă?”

„Ce vorbești! Să mă chinuiesc la bătrînețile mele cu niște copii mici? Ei n-au nevoie numai de mîncare, ci și de îngrijire. Tu nu ai face așa ceva, iar bătrîna...”

„Iau asupra mea grija pentru cel mai mic, dacă îmi dai destul lapte și săpun. Vreau să-l hrănesc cum se cuvine, iar murdar nu-l iau în brațe”.

„Ei, o să vedem ce-o să spună Simon cînd o să audă. Copiii mici plîng noaptea, și el vrea să doarmă”.

„Asta o știu! Să mănînce bine și să doarmă bine, ăsta-i lucrul principal pentru el.

Lasă-mă să dorm cu copilul în cămăruța de Iu mansardă, pînă ce s-a obișnuit un pic cu mine”. Tînăra **fentele** merse în pas vioi și dispăru în livadă. Bătrîna se tot plimbă în jurul curții și intră doar mai tîrziu în casă, căci întîlnise cîteva vecine și trebuise să povestească fiecareia din ele ce greu și ne-meritat o lovise Dumnezeu.

Ei bine, cît ai clipi din ochi, comunitatea din Zurova se înmulțise cu încă trei copii.

Erau cei doi copii mai mari și cel mai mic al Iocăi ce murise. Oamenii nu se mirară de lucrul acesta, căci copiii veniseră la rudele lor.

Capitolul 5

Soția pădurarului Rohon avea în apropiere o soră măritată cu un funcționar. Acesta fusese grav rănit în Italia și era invalid. Guvernul îi dăduse o mică tutungerie, ca să-l ajute cu un mic venit. Deoarece însă Bonicky era tot mereu bolnăvicios, grija pentru tutungerie stătea pe seama soției sale și a fiicei mai mari, care din această cauză lipsea deseori de la școală. Ceilalți copii creșteau în majoritatea timpului pe stradă, ca să nu-l deranjeze pe acritul și greu chinuitul tată în locuința mică. Copiii sufereau și din **otUZI** lipsei de îmbrăcăminte și hrană. Dar cel mai marc rău era că ni meni nu avea timp să-i iubească.

Mama plină de griji și istovită se certa mereu cu ei. Ba îi muștra neîncetat că nu se

gîndesc la faptul că tata e bolnav. Din **partea** tatălui auzeau numai: „Să nu faceți gălăgie aici; plecați de aici!" între frații lor mai mari, care se născuseră încă înainte de război, și ei era o diferență de vîrstă prea mare. Unul din ei era la gimnaziu, celălalt era ucenic într-o farmacie. Cînd veneau aceștia acasă în mijlocul lor, nu prea aveau multe lucruri în comun. Dar pentru că nimeni nu poate trăi fără speranță, aveau și acești copii

16

o speranță. Ei visau și tot spuneau între ei că va veni odată tușa Sofia și-i va duce în pădurea din Zurova, unde soțul ei era pădurar. Acest unchi era idealul pentru nepoții lui, și deși mama lor le zădărnicea planurile cu niște cuvinte aspre: „Tușa Sofia o să vă ia poate peste vară, dar unchiul Carol nu vrea să știe nimic despre voi, pentru că sunteți așa de răi și de neascultători" - ei sperau mai departe, iar micul Iosif își puse cu seriozitate în gînd ca să asculte și să facă orice, doar să-l iubească unchiul Carol. Atîta o bătu la cap pe mama lui, îneîta aceasta se hotărî în cele din urmă să-i scrie surorii ei.

Doamna Sofia Rohon ședea cu această scrisoare în mînă într-o liniștită după-amiază de duminică în camera ei de zi. Avea înaintea ochilor imaginea vieții triste a surorii ei: soțul ei nici nu trăia, nici nu murea. Cu cît era mai slab, cu atît mai multe pretenții avea. Medicii prescriau hrană consistentă, vin tonic cu fier, etc, dar nu dădeau nici o indicație de modul în care s-ar putea obține bani pentru acestea. El nu se mai interesa de altceva, decît de modul în care s-ar putea însănătoși iarăși. Dar mica tutungerie nu putea face față unor asemenea cheltuieli, chiar dacă soția și copiii lui s-ar fi mărginit la minimum posibil.

Pentru prima dată zugrăvi biata mamă toată copilăria lipsită de bucurie a celor doi copii mai mici ai ei, dar și cît de mare era dorul lor de a ajunge odată în pădure și cum se chinuia în zadar să le schimbe gîndul. Doamna Bonicky n-o mai ruga pe sora ei să-și facă milă cel puțin de cei mai mici, așa cum făcuse vara trecută, și de aceea doamna Sofia plînsese deasupra acestei scrisori. Anul trecut se îmbolnăvisese și nu avusese tăria de a-și convinge soțul de a-i permite să-i ia la ea pe nepoți pentru cîteva săptămîni. Lui îi plăcea ordinea și liniștea din casă, cei doi băieți ai lui mai mari erau așa de binecrescuți, îneîta era de-ajuns o privire ca să-i dirijeze. Cînd se întorceau de la gimnaziu, tatăl lor de abia observa că ei erau în casă. Ei se duceau în pădure ca să-și consume energia, așa cum erau obișnuiți. Dar pe asemenea ștrengari obraznici și prost crescuți nu-i putea lăsa în pădure, căci s-ar fi rătăcit. Doamna Sofia clătină din cap. Pe ea o interesa mai presus de orice soțul

17

ei, și comoditatea și mulțumirea lui. Dar ce să facă ea? Să-i scrie surorii ei că nu-i poate lua la ea pe copii? Ea stătea cu inima grea pe canapea. Auzise în curte vocea soțului ei și se grăbi să-i pregătească masa de seară.

Cînd pădurarul intră în casă, se uită după soția lui, și ghici imediat unde era, căci pe canapea era basmaua ei înflorată și pe aceasta o scrisoare — un semn că stătuse aici cu puțin timp în urmă. - După ce se așeză comod pe canapea, întinse mîna fără să vrea după scrisoare, căci, ca soți adevărați, nu aveau nici un secret între ei, ci erau o inimă și un suflet. Dar nici doamna Sofia nu citise atît de profund gîndurile din scrisoare așa cum le citi el acum. El văzu înaintea lui nu numai imaginea mizeriei omenești, ci făcu și o comparație. El compară viața lui și a familiei lui cu existența acestei biete familii. Anul trecut nu-i venise greu să spună pur și simplu soției lui, cînd aceasta îi amintise timid de cererea familiei, că nu voia să audă țipete de copii. De ce se înroșiră astăzi obrajii lui bronzăți cînd se gîndi la lucrul acesta? Ce vedea privirea lui ațintită fix asupra ferestrei? El văzu un cap încăruntit, auzi o voce care spunea: „Cine primește

un asemenea copil în Numele Meu, pe Mine Mă primește". - „El a primit niște copii străini, deși nu are pe nimeni care să se îngrijească de ei, ci L-a primit pe Cristos în ei - și tu nu-i permiți soției tale să aducă în casă pe cei de-un neam cu ea", gîndi el. Cînd doamna Sofia aduse cafeaua, puse fața de masă și șezu apoi față în față cu soțul ei la masă, observă imediat că el era oarecum prost dispus. Inima îi fu cuprinsă de teamă. „Am lăsat scrisoarea pe canapea. Precis că a citit-o și se așteaptă să-l rog pM tru copii".

„Sofia!" Ea se uită speriată la el, deși vocea bărbatului nu suna aspru. „Scrie Bertei să se pregătească, că miercuri o să aduci copiii încoace. O să-i luăm pe cei patru mai mici".

„Carol, îmi dai voie cu adevărat?" Surpriza și bucuriu rftzbă-teau din vocea soției sale. „Și încă toți patru! Cîndcșlc Ir numai ce gălăgie va fi!"

IK

„îi aduci pe doi cu tine, și după patru săptămîni se duc acasă și vin ceilalți doi".

„O, cît îți mulțumesc!"

„Nu-mi mulțumi, o să ai destul de lucru! Ar fi trebuit s-o facem încă de anul trecut. E vina mea că nu s-a întîmplat". Pădurarul își bău cafeaua, aduse mersul trenurilor și stabili împreună cu soția lui ora de plecare și sosire. „Nu mai e nevoie să-ți spun că nu trebuie să te duci cu mîna goală. Avem curtea plină de păsări, și ai și o provizie de ouă. Ia cu tine din ele pentru cumnat și pentru ceilalți, și adu-mi-i pe Iosif și pe Carol".

Cînd vru apoi soția lui să pregătească patul pentru băieți în cămăruța de lîngă dormitor, soțul ei nu-i dădu voie. „Dormitorul nostru este destul de mare. Vreau să doarmă cu noi".

„Oare ce s-o fi întîmplat de s-a schimbat așa?" gîndi ea îngrijorată. „O să se îmbolnăvească?" Dar soțul ei era sănătos tun.

Cînd se întoarse acasă, el o întîmpină la gară cu bucurie. îi simțise foarte mult lipsa în timpul absenței ei.

Băieții se uitară la început foarte temători la chipeșul și impunătorul lor unchi. Pe lîngă tatăl lor, el li se părea ca un uriaș. Dar nu dură mult, și se țineau de el ca niște cățeluși. Cîinii lui trebuiau să le aducă bucățile de lemne și pietre pe care le aruncau ei, și să le dea lăbuțele; căprioara mîncea din mîna lor, iar corbul blînd, pe care pădurarul îl adusese iarna aceea pe jumătate înghețat din pădure, și care, deși fusese lăsat liber, totuși nu zburase de acolo, li se așeza pe cap și pe umeri. Ah, erau bucurii peste bucurii !

Duminică, unchiul îi luă cu sine la bunicul Martiș. îl găsiră pe bătrîn pe bancă sub cireș, iar cei doi copii ai lui pe iarbă în jurul lui. El le citea și le povestea din Biblie istoria lui Iosif în Egipt.

„Nu te deranja", strigă pădurarul, „o să ascultăm și noi". El se așeză împreună cu copiii în iarbă moale. El părea că nu ascultă ce povestea bătrînul, dar micii ștregari erau cu atît mai atenți. Iar cînd Iușca puse cîte o întrebare, nici ei nu statură liniștiți. Iosif se supără foarte mult din cauza fraților răi ai lui Iosif cel din Biblie,

If

iar Carol începu cu adevărat să plîngă cînd auzi că-l aruncaseră în groapă.

„Nu plînge!" îl mîngîie Andrișco; „o să-l scoată din nou di-acolo; mama mea mi-a povestit asta".

Ei bine, ei l-au scos într-adevăr din groapă, dar ce folos, că apoi l-au vîndut acelor oameni răi care l-au dus departe, foarte departe. Atunci începu și Iutca să plîngă, și bunicul le spuse că le va povesti altădată cum i-a mers acolo lui Iosif. Acum cei doi băieți mai mari trebuiau să se urce în cireș și de acolo să culeagă și să arunce și Iuței

și lui Carol niște cireșe.

„Vezi, Martiș, și eu am doi copii”, începu pădurarul, după ce se duseseră de acolo și se așezaseră împreună pe o bancă sub un nuc.

„Văd și eu, domnule pădurar. De unde i-ați adus încoace?”

„Dumneata m-ai ajutat la asta”.

„Eu? Cum așa?”

„M-am rușinat înaintea dumitale. Dar ca să mă înțelegi, o să-ți spun tot adevărul”.

„Ei bine, îi mulțumesc lui Dumnezeu!” Bătrînul dădu mulțumit din cap, atunci cînd pădurarul își sfîrși povestirea. „El ne arată totdeauna la timpul potrivit ce să facem, ce-I este plăcut”.

„Spune-mi adevărul, Martiș! Au trecut deja cîteva săptămîni de cînd sunt copiii la dumneata. Ai avut în fiecare zi ceea ce au avut ei nevoie? Nu mă refer numai la mîncare, care se găsește pe aici în timpul verii, ci și toate celelalte?”

„Mulțumiri fie aduse Domnului! Da, am avut de toate!” adevărații bătrînul. „Mîncare din belșug. Capra noastră ne-a dat lapte, iar copiii au primit în dar tot felul de lucruri.

Soția cantonierului le-a dăruit niște pantofi buni rămași de la copiii ei care se duc la școală în Boemia. A promis să-i dea Iutcăi haine de la fatu ei; da, am pus deoparte și niște crețari luați pe ciuperci și fragi, ca să pot cumpăra băiatului cele necesare cînd se va duce la școală. Dar ce bucurie am trăit împreună cu ei, asin nu pot spune! Și dumneavoastră, domnule pădurar, veți înii la un timp cu băieții dumneavoastră. Se vede imediat că și saiftei(ii) ilc ti

20

au dus-o rău, deși vin de la propriii lor părinți”.

„Ai dreptate, au dus-o rău”, zise pădurarul posomorit. Apoi îi descrie bătrînului în cîteva cuvinte situația tristă a cumnatului și a familiei acestuia.

„Bieții de ei”, zise bunicul compătimitor. „Înseamnă că acestor copii le merge în pădurea noastră și în casa dumneavoastră ca în paradis. Un copil n-are nevoie de multe lucruri ca să fie fericit, cu condiția să aibă parte de iubire și prietenie. Dacă este liber să alerge, să sară și să strige, atunci se poate satura cu o bucată de pîine și niște fructe la fel de bine ca adultul cu o friptură. El doarme bine și pe un pat tare”.

„Ai dreptate, Martiș, locul copiilor este afară în natură, la animale, acolo este paradisul lor de copii. Așa am crescut și eu în casa părinților mei, și mă gîndesc totdeauna cu atîta plăcere la copilăria mea! Eram săraci, dar ne iubeam și eram mulțumiți. De atunci n-am mai fost niciodată așa de fericit, cu toate că n-am de ce să mă plîng. Am copii ascultători, o situație onorabilă, iar pe soția mea o cunoști deja! Sunt sănătos, și am și economisit cîte ceva pentru bătrînețile mele. Adesea mă gîndesc, de ce nu mai sunt așa de fericit? Precis că din acest motiv: Păcatul i-a izgonit pe străbunii noștri din paradis, și cu noi se întîmplă tot așa. După ce am părăsit paradisul nevinovăției copilărești, nu ne mai putem întoarce niciodată acolo. Nu pentru că am încetat să mai fim copii, ci pentru că s-a dus nevinovăția noastră. Nu te mira că vorbesc așa; nimănui altcineva nu i-aș spune aceste lucruri, pentru că am impresia că dumneata, Martiș, ai rămas mereu în acest paradis al copiilor”.

„Eu locuiesc în el, domnule pădurar. Dar într-o privință este altfel decît ceea ce credeți: M-am întors acolo după mulți ani”.

Nu putură continua discuția, căci copiii veneau spre ei. Aduceau un mic scatiu cu piciorușul rupt și povesteau însuflețiți cum găsise cîinele pasărea și cum i-o luaseră înainte ca el s-o poată sfi-șia.

Cam o jumătate de oră mai tîrziu, micul pacient fu iarăși pus în libertate, după ce pădurarul îi pusese un pansament ingenios.

”

„Doamne Isuse”, se rugă bătrînul, după ce oaspetele lui, însoții de copii, plecase, „fă

ca și el să se întoarcă în acest paradis, **așa** cum m-ai ajutat și pe mine. Tu ești Ușa noastră înapoi în împărăția nevinovăției. Acolo nu mai stă heruvimul Tău cu sabia înflăcărată. Tu întinzi brațul și strigi: „Veniți la Mine!” O, fă ca el să Te audă în curînd și să vină!”

„Bună seara!” răsună în apropierea băncii pe care stătea bătrînul. În fața lui se afla chipeșa și tînăra doamnă Sabol. Ea ducea în brațe un copilăș învelit într-un flanel alb.

„Bună seara! Încotro? Acolo îl ai pe micul orfan? Ia loc puțin!”

„Cu plăcere, bunicule, tocmai la dumneata veneam!”

„O să te sfătuiesc cît de bine o să pot”.

Tînăra femeie desfăcu copilul din învelitoarea lui și-l puse în poală. El era curat și îmbrăcat ca de duminică. Ochișorii lui albaștri nevinovați priveau fără teamă fața binevoitoare a bătrînului’.

„Vreau mai întîi să-ți spun, bunicule, că am adus trei copii de-ai cumnatei care a murit: cei doi mai mari și cel mai mic. Dar știi ce trăsnaie au făcut cei doi mai mari? Au plecat! De fapt nu mă mir de asta! Dacă m-ar fi adus copil într-o casă cum este a noastră, aș fi plecat și eu!”

„Atunci ce este în casa voastră care-i face pe copii să fugă de ea?” se interesă bătrînul.

„Tu, fata mea, precis că ai fost prietenoasă cu ei”.

„Nu de mine au fugit, dar soacra voia să-i aibă mereu în jurul ei. Acasă nu-i obligase nici bunica, nici mama să facă treabă, deși ar fi putut s-o scutească pe biata loca de unele treburi. Aici au fost imediat înhămați de bunica la muncă, și dacă nu făceau așa cum voia ea, îi bătea. Îi și pîra mereu la Simon, și el așa îi pîra; i-l-i u, i și bieții copii stăteau acolo ca niște curci plouate. Am adus împim nă cu copiii și un cîine, căci rudele noastre aveau trei, **iar** noi im i unul. Dar nici lui nu i-a plăcut la noi mai mult ca **orfiniloi** < ii timp a fost legat, a urlat zi și noapte, iar după ce l-au dezlegat, a dispărut dintr-odată. Am auzit că s-a întors la vecchti lui cuțcă,

22

aproape nebun de bucurie că este iarăși acasă. Să nu-mi spună mie cineva că un asemenea animal nu gîndește. Cînd au auzit copiii că s-a întors acasă cîinele, au prins curaj, și cînd ne-am sculat într-o dimineață, ia-i de unde nu-s! Toți au început să-i caute, numai eu nu. M-am dus pur și simplu în L., și ei ședeau foarte fericiți în curte. Bieții de ei credeau că am venit să-i iau înapoi, și erau cît pe ce să înceapă să țipe, dar cînd le-am spus că poate nu-i mai luăm pentru că au fugit de la noi, s-au liniștit. Mie desigur că mi-au făcut ceva rău prin plecarea lor, căci mă puteam baza pe ei că vor avea grijă de frățiorul lor, pe care-l iubeau. De aceea voiam să te rog, bunicule, dacă nu l-aș putea lăsa aici pe băiețel împreună cu căruciorul lui cînd mă duc la grădina de zarzavat. Andrișco ar putea să aibă grijă de el, pare să fie un băiat liniștit și cuminte .

„Cu plăcere, fata mea, dar uneori suntem plecați cu toții. Pădurarul are pentru mine două-trei zile de lucru în fiecare săptămî-nă, și totdeauna găsește ceva și pentru copii, ca să fie în jurul meu. Dar nu este sigur cînd mă cheamă la lucru, așa cum nici tu nu știi cînd te duci la grădină”.

„La asta nu m-am gîndit, ai dreptate. Trebuie să mă ajut într-altfel. Dar n-ai putea să-i trimiți săptămîna viitoare pe băieți la noi? Trebuie să facem ordine în șură, și ei ar putea avea grijă de cel mic. Ar putea veni dimineața, iar seara i-aș trimite eu acasă. Va dura trei zile”.

„Dacă Dumnezeu ne ține sănătoși, te ajut bucuros!”

„Ca să nu uit: Știi că pot să brodez mîneci, și am făcut și pentru Iușca cîteva. Soția cantonierului spunea că vrea să-i coasă din-tr-o haină a fiicei ei o rochiță și o jachețică, așa cum poartă pe aici copiii noștri. Ea va fi o mică slovacă drăguță”. Și

tînăra femeie scoase o pereche de mîneci brodate, precum și o cămășuță roșie. „Copiii pot să le ducă după aceea la soția cantonierului”.

„Ah, ce frumoase sunt, fata mea! Vezi, ce bun și puternic este Domnul Isus? Pe cîte dintre voi le-a făcut deja să se gîndească la copiii mei!”

„Crezi că El face toate acestea, bunicule?”

„Precis! Fiecare gînd bun de-al oamenilor vine de la El. I Hun nezeu este dragoste. Prin noi înșine nu putem iubi”.

„Aici ai dreptate. Zadarnic se străduiește omul să iubească așa. Poate că dumitale nu-ți este greu să iubești?”

„Mulțumesc Domnului, nu-mi mai este greu, fata mea”, zîmbi bătrînul plin de bucurie. „De cînd mi-am predat Mîntuitorului inima mea bătrînă, ca Duhul Său Sfînt s-o ia în stăpînire, mi-a umplut-o cu iubirea Sa. Dacă ai vrea să faci și tu la fel, fata mea, ți-ar fi mai bine pe lume. Tu ești tînără și sănătoasă, și ai putea să te bucuri foarte mult de bunurile cerești și pămîntești. Te-ai simți ca atunci cînd după o iarnă îndelungată apare în sfîrșit soarele iubit”.

„Acum, bunicule, trebuie să mă duc acasă”, zise tînăra femeie, trezindu-se dintr-o meditare profundă, „dar cu prima ocazie vin iarăși în vizită, și o să mă gîndesc la lucrurile despre care mi-ai vorbit”.

Bătrînul îi mulțumi încă o dată și-și însoți vizitatoarea pînă în fata casei.

Capitolul 6

Trecură zile și săptămîni. În acestea veniseră oameni pe lume, iar alții plecaseră.

Băieții din casa pădurarului numărau cu inimile strînse zilele pe care le mai aveau de petrecut în casa mătușii. Într-o seară frumoasă de duminică, pădurarul se duse în pădure. Si opri în fața unui desiș din care răsuna un plîns de copil. Imediat auzi vocea lui Andrișco Hladik: „Nu plînge, Carolică!”

„Dar tușa Sofia a zis că amîndoi trebuie acum să ne diurni acasă, pentru că vin Marta și Imrih. Iar bunicul i; m .l spus l.l Domnul Isus aude cînd îl rugăm, nu-i așa?”

24

„Dacă așa spune bunicul, precis este adevărat. El știe totul foarte bine”.

„Și eu L-am rugat pe Domnul Isus să nu trebuiască să ne ducem acasă, și El nu m-a ascultat”. Aceste cuvinte fură urmate de un plîns puternic cu suspine.

Pădurarul lăsase capul în jos, apoi îl clătină atît de puternic, de parcă ar fi vrut să se apere de niște gînduri împovărătoare. Dar nu prea reuși.

„Sofia”, spuse el soției sale cînd se întoarse acasă, „nu-mi pot lua concediu, și tot tu trebuie să te duci ca să aduci copiii. Dar cred că - deoarece nu mîncă tot ce-i de mîncat, iar un locușor pentru dormit se găsește — e bine să-i mai ținem aici pe cei doi copii. I-am cîntărit; tocmai încep să se îngrășe; ei pot încă să se întremeze. Dar tu n-ai prea mult de lucru cu ei?” întrebă el îngrijorat, pentru că soția lui nu răspunse, iar ochii ei erau plini de lacrimi.

„N-am de lucru cu ei”, răspunse ca prietenos, ascunzîndu-și emoția profundă, „mi-ai dat-o deja pe soția paznicului pădurii ca să mă ajute la spălat. Ea curăță și camerele, și face și alte lucruri. Dar o să vină acasă și băieții noștri, și dacă îi luăm în plus și pe cei doi copii, gălăgia o să fie prea mare pentru tine”.

„Nu-ți fă griji pentru mine! Știu că-ți pare rău de copii, exact ca și mie. Să-i mai lăsăm puțin în acest paradis, și pe ceilalți împreună cu ei”.

Ce însuflețire și agitație fu săptămîna următoare în casa pădurarului! Doamna Sofia adusese din nou cu ea doi copii palizi și slabi de la oraș, de care se deosebeau deja vizibil ceilalți doi mai mici. Împreună cu ei veniră și propriii lor liceeni vînjoși, și aceștia de abia își mai recunoscuseră iubitul lor cămin, mai ales pe tatăl lor. Aici nu mai trebuia să stea cineva la fel de liniștit ca într-o biserică.

„Auziți”, spuse tatăl dimineața următoare. „Greu se poate struni o ceată atât de sălbatică. Trebuie să luăm în mînă Cuvîntul lui Dumnezeu. Asta o să vă stăpînească cel mai ușor”. Așa își

25

făcu intrarea în casa pădurarului meditația de dimineață, și odată cu ea disciplina fără severitate.

„Toți vor fi învățați de Dumnezeu”, așa scria de multă vreme în Biblic, dar pădurarul Rohon găsi de abia acum acest adevăr, și începu din ora aceea să cunoască acest Cuvînt, pentru că se pusese pe sine și casa lui sub puterea și autoritatea Cuvîntului lui Dumnezeu. Dumnezeuul său începu și pe el să-l învețe, astfel ca să-și poată învăța la rîndul lui familia ca un preot al casei. Prin acești noi veniți recent, avusese de cîștigat mai ales doamna Sofia. Marta era o fată plăpîndă și tristă, care suferise mult acasă din cauza strigătelor fraților ei. Ce bucuros rămase Marta acasă cu mătușa, în timp ce frații ei hoinăreau cu verii prin pădure! Acasă primise mai mult dojene decît mîncare, iar munca în tutungerie îi adusese puțină bucurie. Aici încerca s-o ajute pe mătușă, căci aceasta îi spusese chiar din prima zi: „Tu vei fi mîna mea dreaptă!” Ea -mîna dreaptă! - Ea, care trebuise să audă neîncetat că nu e bună de nimic. Își dădu toată osteneala să dovedească mătușii că nu se înșelase numind-o așa. Ea alerga neîncetat cînd în bucătărie, cînd în camere, apoi iarăși în șopronul cu lemn de foc și în grădină. Pe lîngă aceasta mai avea grijă de găini și de pui, și trebuia să aibă de grijă ca puicuțele tinere să facă ouă. Și zilele ei trecură la fel de repede ca un vis frumos. Fața ei ascuțită se rotunji, iar obrajii palizi se rumeniră.

Dar nimic nu se termină așa de repede ca o bucată de pîine în mîna celui flămînd și ca zilele frumoase în viața omenească. De abia a început cineva o săptămîna frumoasă, că, pe nesimțite, a venit din nou duminică seara. Așa trecu ca vîntul luna septembrie. Vara fierbinte dispăruse odată cu luna august, în pădure se cop seseră murele, iar natura se învelea în cel mai frumos veșmînt colorat al ei. Toate animalele, chiar și cei mai mici gîrulaci, se grăbeau să-și strîngă proviziile de iarnă. Și oamenii își strîngeau recolta; în hambare răsuna uruitul îmblăciului și zbîrțiitul mașinilor, în orașe și sate, școlile își deschideau porțile ca să poată intra viitorii învățați.

Și Andrișco Hladik alerga în fiecare dimineață înainte de ora opt la școală. Haina pe care i-o făcuse soția pădurarului dintr-un costum al băiatului ei îi venea ca turnată. Era un material pe care nu-l putea rupe nici cea mai rea ștrengărie, și care în cazul cel mai bun putea să-i rămînă mică. De la soția cantonierului primise pantofi, tanti Sabol îi cumpăraseră o pălărioară rotundă, drept mulțumire că avusese grijă în timpul recoltei de copilașul ei. Ca urmare, bunicul nu trebui să-i cumpere decît abecedarul și alte lucruri care sunt necesare învățatului.

Băiatul se ducea bucuros la școală. Aveau acolo un nou învățător. Era tînăr și vesel, și-i ducea pe copii, așa cum prescria noua metodă școlară, la plimbare, ca să le predea în felul acesta materiile. De asemenea, el se juca cu mare plăcere împreună cu copiii, căci încă nu uitase cum fusese cînd nu era așa de înțelept ca astăzi, ci avea în cap tot felul de prostii, așa că acasă îi spusese cînd mama, cînd bunica: „Băiete, ce-i în capul tău? Oare ce-o să se aleagă din tine?”

Cu adevărat, cine n-a fost în copilăria lui printre aceia „foarte cuminți”, care rămîn acolo unde sunt puși, acela are înțelegere pentru copiii care în loc de sînge în vene au argint viu. Și învățătorul Bief făcea parte dintre acești „înțelegători”, și așa se făcea că era iubit de copii, mai ales de băieți, precum este de viespi oala cu miere.

„Nu există nici unul ca învățătorul nostru”, se lăudau ei. La început, Iușca își însoțise fratele la școală, dar pentru că școlarii obraznici își băteau joc de ea, fugea tulburată de acolo. Acum îl aștepta pe Andrișco mai bine la colț, căci bunicul îi zisese: „Ce-o să

fac dacă și tu pleci? Atunci aş fi neliniștit!"

Dar - soarele nu răsare zi de zi, trebuie să mai și plouă. Așa că apărui și în bordeiul de lângă pîrîu ceva neașteptat: Bunicul vru să se scoale într-o dimineață ca să ajute dulgherului, așa cum făcuse de o săptămînă, dar nu putu să stea în picioare. Avea dureri în spate care nu voiau să se domolească. Da, nici măcar nu se mai putea mișca. Și asta tocmai în vremea cînd și tanti Suha stătea la pat de o săptămînă chinuită de o tuse urîță. Răcise atunci cînd spălase.

n

Cînd Andrișco se duse după-amiază la școală și în locul mesei de prînz luă cu el ultima coajă de pîine uscată, Iușca se așeză lîngă bunicul care dormea. El dormea încă de dimineață în intervale scurte, și fetița se gîndea îngrijorată ce va face cînd se va trezi și va vedea că nu are de mîncare. Dimineața, Andrișco făcuse o ciorbă de cartofi, și toți se saturaseră cu ea. Dar la amiază nu făcuse nimic de mîncare, căci în dulapul de bucătărie nu mai era nici făină, nici ulei. Iușca auzise cum se rugase bunicul dimineață, ca Domnul Isus să trimită pe cineva la ei care să se îngrijească de ei. Ea nu se îndoia absolut deloc că El va trimite sigur pe cineva, da, că El Se va îngriji, dar și ea însăși voia atît de mult să facă ceva pentru bunicul. El dormea acum. Înainte de a se trezi, voia să-i aducă mure. Ei îi plăceau foarte mult murele, de aceea se gîndea că și bunicului o să-i placă.

Ea luă ușor de pe poliță oala cu toarte și se furișă afară în curte. Se bucură că Zahrai n-o observase, căci acesta trebuia să păzească bordeiul. După o jumătate de oră ajunse pe poteca din pădure la o luminiș. Aici erau foarte multe mure, dar rugul era așa de înalt, îneît fetița nu putea ajunge decît la cîteva din ele. Ea intră tot mai mult în desiș. Mărăcinii îi zgîriau minutele și picioarele, dar oala ei era aproape plină. Deodată observă că nu mai era de mult în locurile cunoscute. În jurul ei era pădure deasă, iarbă înaltă și ferigi, în care micuța făptură aproape dispărea. Și nicăieri vreo pasăre, vreun fluture - ca să nu mai vorbim de un om. „Cum ajung de aici acasă?!” se gîndi copilul și mai făcu cîteva pași. Pe partea cealaltă a luminișului se ridicau niște stînci și un mic deal acoperit cu tufe și pomișori. Printre aceștia se ițea un acoperiș vechi de paie. Fetița se îndreptă fugind într-acolo, și după puțin timp cu respirația tăiată se afla în fața ușii joase a colibei. Pe prag stătea culcat un cîine mare și lăptos. El mîrîi urît și-și arătă colții.

„Cățelușule, nu fi rău”, i se adresă fetița cu o voce plăcută, „nu lătra, căci nu vreau decît să întreb unde este drumul care duce în sat’

28

Cîinele nu latră, de parcă ar fi înțeles cele spuse. El își închise botul și se duse încet în spatele fetiței.

„Nu-i așa că nu vrei să mă muști?” Ochii negri se uitau plini de încredere la el, iar mînuța rotunjoară se puse pe capul mișos. Cîinele nu căută să-i prindă mîna, ba chiar începu să dea din coada stufoasă. În această clipă se deschise ușa colibei, și o femeie, care ieși în întâmpinarea copilului, îi strigă aspru cîinelui: „Pozor, cară-te!” Cîinele se trase într-o parte.

„Bună ziua, tanti”, salută politicoș copilul. „Te rog frumos să-mi spui cum ajung de aici în sat?”

„Dar cum ai ajuns aici, fetițo? Cu cine ai venit încoace?” „Singură. Am vrut să culeg niște mure pentru bunicu’. Tanti Suha este bolnavă; ea nu ne-a mai făcut de mîncare, nici n-a copt pîine. Și bunicu’ este bolnav. El stă în pat și nu are pîine ca să mă-nînce la amiază”.

„A cui ești tu?” Bătrîna femeie mîngîie capul cîrlionțat. „A bunicului Martiș”. „Atunci ești unul din copiii pe care i-a primit la el?” „Da. El ne-a primit în locul Domnului Isus. Tanti, te rog, îmi arăți drumul spre sat?” „Sigur că da”. Bătrîna își șterse cu mîna ochii umezi. „Dar te-ai îndepărtat foarte mult. Cum de te-a lăsat bunicul să pleci?”

„Dar nu m-a lăsat, căci doarme. Andrișco s-a dus la școală”. „Hai mai întîi înăuntru, ca să-mi termin treaba. Dacă n-ai mîncat mure, înseamnă că precis ești flămîndă”. „N-am mîncat nimic din ele, altfel ar fi rămas prea puține pentru bunicu”.

O clipă mai tîrziu, fetița ședea în bucătăria veche. Bătrîna alesese untul. Ea turnă din ciubăr lapte bătut într-o oală, tăie o bucată mare de pîine neagră și o unse cu unt.

„Mănîncă, fata mea, și cînd sunt gata o să merg cu tine”.

Cu ce poftă mușcară dințișorii din pîine! Iușca simți de abia acum cît îi era de foame. Femeia își termină lucrul, duse laptele

bătut și untul în cămară, și luă cu ea și oala cu mure. Apoi se întoarse cu două oale. într-una era lapte bătut cu un boț de unt în el; în cealaltă se găseau murele. Peste ambele vase pusese niște frunze frumoase și curate de brusture și le legase cu o cîrpă curată din pînză de cînepă. Dar ea aduse cu sine și o pîine mică. „Asta o ici pentru bunicul tău; este proaspătă. O pregătisem pentru Paul al nostru, care lucrează cu tăietorii de lemn. Dar o să-i dau o bucată din pîinea mare”.

Femeia nu era altfel nici prietenoasă, nici miloasă, dar pentru că acel cîine rău, care îi mușcase pe unii, nu făcuse nimic copilului, nu voia nici ea să se lase mai prejos. Ea simți impulsul să-i facă bine fetiței.

Ea înveli pîinea într-o basma de lînă cu un frumos model de trandafiri pe el și i-o legă pe spate. — „Basmaua poți s-o porți ca băsmăluță, eu n-o mai port de ani de zile. Oala o s-o iau mai tîrziu”. Și înainte ca Iușca să-și dea seama, doamna Lis o conducea deja prin luminiș spre pădure. Pe drum i se povesti cum trăiau copiii cu bunicul; ba Iușca putu să-i spună și versetele biblice pe care le cunoștea, și de asemenea să-i cînte un cîntec cu vocea ei plăcută. Ea află de la tanti cea bătrîna că odinioară ea se dusesese la școală împreună cu bunicul, pe cînd erau amîndoi mici, și că ea avea o soră care locuia în sat.

„Vezi acum, aceasta este următoarea cărare”, spuse ea din-tr-odată. „Ea duce pînă la clopotniță, și de acolo pînă acasă. Uite aici oala - nu fugi prea repede, ca să nu verși laptele bătut. Salu-tă-l pe bunicul din partea mea și spune-i că-l voi vizita”.

Sprînjită de un păr bătrîn, femeia urmări mult timp silueta micuță. O adiere de vînt mișca rochița trandafirie a fetiței, soarele îi lumina părul blond și basmaua înflorată de pe spate. I ȃo;u aripi îi mai lipseau copilului ca să arate ca un înger. Femeia începu brusc să plîngă. Cam așa de mare fusese și Eva ci utunci cînd murise. Apoi avusese numai băieți, care plecaseră în lume, iar acela care trebuia s-o îngrijească la bătrînceț murise anul trecut. Acum trebuia să răzbată singură prin viață împreună cu nepotul ei. Dar în clipa de față se gîndea numai lu durerea aceea dintîi,

30

cînd trebuise s-o culce pe Eva în pămînt. După ce mersese împreună cu fetița și după discuția cu ea se simțea ca un însetat care se înviorează cu o înghițitură de apă proaspătă. „O voi vizita”, își propuse ea, atunci cînd copilul nu se mai văzu. Apoi se întorse repede acasă.

între timp ajunsese și Iușca cu pași mărunți acasă la ea. Dar acolo fu cît pe ce să se întîmple catastrofa. Pînă atunci reușise să nu verse nici o picătură de lapte bătut, dar acum îi ieșise în în-tîmpinare Zahrai și era să-i smulgă vasul din mîini de bucurie! El lătra, sărea la ea în sus, încît ea de abia se putea apăra. Se bucură cînd ușa bucătăriei se închise în urma ei. De fapt se sperie că putea să se fi trezit bunicul, dar el nu

dormea, și se bucură foarte mult de venirea ei.

„Unde ai fost, puîșorul meu? De atîta vreme te aștept! Mă gîn-deam că ai plecat în întîmpinarea lui Andrișco, dar el a ajuns acasă de o vreme și s-a dus la tanti Suha să te caute”.

„Ah” Acum începu fetița să povestească prin ce trecuse, ce-i dăduse tanti, și-i arătă lucrurile aduse.

Bătrînul se bucură ca un copil. Dragostea fetiței îi făcea bine inimii lui. Atît de departe se dusese, ca să-i facă rost de ceva de mîncare! Nu avea nici o poftă de mîncare, dar cînd reuși să toarne niște lapte bătut într-o cînită, fără ca să cadă înăuntru vreo mură din cealaltă oală, băutura rece îi potoli setea arzătoare, își tăie și o felie de pîine și o unse cu unt, dar n-o putu mîncea. În schimb pregăti o felie mai mare pentru Andrișco. Din fericire băiatul sosi chiar atunci, căci bătrînul de abia putu sfîrși de uns pîinea, așa de slăbit se simțea dintr-odată. Andrișco strînse lucrurile dăruite, apoi mîncă niște mure și felia de pîine cu unt. Bunicul, după ce trecuse criza, o strigă pe Iușca să vină la el, ca să se odihnească pe pat. Ea ascultă bucuros și, ca un puîșor sub aripile mamei, așa se ascunse ea sub pilota mare și-și lipi fața trandafirie de obrajii arzînd de fierbințeală ai bunicului. La întrebarea lui: „Te dor picioarele?” ea făcu doar din cap, și deja i se închideau ochișorii. Copilul căzu într-un somn adînc, fără vise, așa că nu mai auzi scurta rugăciune a bunicului.

31

Bătrînul se simțea foarte rău, avea junghiuri puternice în spate, pe partea laterală și în piept, iar sîngele parcă îi ardea în vene. Dar în suflet se simțea atît de bine! El luase acest copil în casa lui în locul Mîntuitorului, și acum simțea cum Cel pe care-L iubea, pe care-L asculta, îi era așa de aproape, ca acest copilaș obosit. Bătrînul vorbi cu El pînă ce adormi.

A doua zi străbătu în zbor prin sat vestea că bunicul Martiș se îmbolnăvise de o congestie pulmonară gravă. Bătrîna doamnă Lis îl vizitase și văzuse imediat că era rău cu el. Ea alergă la sora ei, doamna Costelna; în curte se întîlni cu pădurarul. Acesta căută imediat un căruțaș și-l trimise la doctor în oraș. Medicul confirmă cele spuse de doamna Costelna că era vorba de o congestie pulmonară gravă și fu de părere că va fi greu ca bătrînul slăbit să supraviețuiască bolii. În sat toată lumea era compătimitoare și se întrebă ce se va întîmpla cu copiii. Toți erau de părere că nicicînd nu le va merge copiilor mai bine ca împreună cu bunicul Martiș.

Andrișco, care înțelegea deja ce vorbeau femeile între ele, nu vru să se ducă dimineață la școală, pentru a nu-l părăsi pe bunicul. La îndemnul doamnei Costelna, că bunicul n-o să-l lase sigur să lipsească de la școală, el se duse în cele din urmă.

După școală veni cu el și învățătorul ca să-l viziteze pe bunicul Martiș. Asta îl liniști pe băiat. Tînăra doamnă Sabol vru s-o ia pe Iușca la ea, dar fetița o privi așa de speriată, încît femeia, cu lacrimile în ochi, se întoarse și spuse celorlalte femei prezente: „S-o lăsăm aici cîtă vreme îl mai are. Va fi destul de devreme dacă îl ia Dumnezeu la Sine”.

Oamenii spuneau despre doamna Costelna că este pe jumătate doctor, pentru că se pricepea așa de bine la îngrijirea bolnavilor. Ea avea o mîină foarte ușoară și, deși la prima vedere părea să fie o femeie slăbuță, avea destul de multă forță și îndemnare. Ea trecuse prin multe; soțul ei fusese mulți ani bolnav, iar ea îi îngrijise și pe părinții ei, precum și pe trei copii care muriseră pre-matur. Poate că prin asta devenise ea așa de miloasă, încît să poată simți cu suferința unui străin. Ea știa ce-i făcea bine bolnavului, chiar fără ca doctorul să-i prescrie. Ca urmare, bunicul Martiș avea parte de o îngrijire bună, iar copiilor săi nu le lipsi nimic

în aceste zile. Cămara era plină de lucruri bune, căci nici una din vecine nu venea cu mîna goală.

Bătrînul Martiș trecu prin trei zile foarte grele, în care nu vorbi și nu cunosc pe nimeni - și apoi încă trei zile. Cu toate că tot nu răspundea la întrebările oamenilor, vorbea totuși neîncetat cu Dumnezeu, și așa se uita pe fereastră, de parcă ar vedea acolo ceva foarte frumos. Așa veni înserarea. În afară de doamna Costelna se mai aflau în cameră soția pădurarului și tînăra soție a fierarului. Lîngă pat ședea pădurarul cu învățătorul. Andrișco și Iușca ședeau pe un scaun lîngă celălalt capăt al patului. Toți auziră cum se ruga bunicul: „Doamne Isuse, Fiule scump al lui Dumnezeu, știu că este rău cu mine. Nu mă tem de moarte, căci ea mă aduce la Tine! Dar acești copilași ai mei n-au pe nimeni, și Iușca este încă așa de mică! Aș dori să-i mai cresc puțin. De aceea, Te rog: Fă-mă sănătos, așa cum ai făcut odinioară cu soacra lui Petru! Tu poți, căci Tu ești Același ieri, azi și în veci! Amin”.

Mîinile împreunate ale bătrînului se desfăcură și căzură încetișor în jos, el își aplecă într-o parte capul, oftă scurt, și tînăruî învățător simți deodată că urmează să se întîmple ceva mareț. El auzise pentru prima oară rugăciunea unui om credincios, și simți: Dacă există cu adevărat un Dumnezeu, atunci ar trebui să asculte o asemenea rugăciune. Femeile de abia îndrăzneau să respire. Ele observară că bunicul Martiș adormise. Doamna Costelna se aplecă spre el și-i puse mîna pe frunte. „Mulțumesc lui Dumnezeu, transpiră!” Ceea ce nu reușiseră să dobîndească toate ostenele lor, *ac* întîmplase: Bătrînul transpira cu adevărat. Junghiurile încetaseră, astfel că putea vorbi. El dormi pînă dimineață, și cînd veni doctorul, confirmă că trecuse criza. Rugăciunea bunicului Martiș avusese mulți martori; curînd se vorbi în tot satul despre aceasta. Numai trei cameni nu vorbiră cu nimeni, ba chiar nici între ei: pădurarul, soția lui și învățătorul.

3

Există momente minunate, cînd sufletele se întîlnesc cu sfîntul Dumnezeu și cred odată pentru totdeauna că El este viu, că aude și că este Același care ne adeverește Cuvîntul lui Dumnezeu. În asemenea clipe se nasc suflete la o viață nouă, căci a crede în Dumnezeu înseamnă a-L primi pe El. Dar cine îl primește, acela primește odată cu El viața nouă și eternă despre care spune Isus: „Eu trăiesc, și voi veți trăi de asemenea!”

Capitolul 7

Luna septembrie trecu așa de repede, că oamenii, în munca lor harnică, de abia observară lucrul acesta. Bunicul Martiș se vindecă minunat de repede de boala cea gravă. Doamna Costelna spunea că-l întărise iubirea divină și cea omenească. Ea însăși își adusese contribuția bună la aceasta. Căci și după ce nu mai trebuise să rămîna în bordeiul lui Martiș, preluase grija pentru cei ce locuiau în el în locul lui tanti Suha. Biata de ea ajunsese în spital. Doamna Costelna venea în fiecare dimineață, avea grijă de bunic, de copii și de mica gospodărie, și făcea de mîncare pentru întreaga zi. De spălat se ocupa tînăra doamnă Sabol, ca prin aceasta să-i facă un serviciu bunicului Martiș. Doamna Costelna aranja în așa fel lucrurile, astfel încît să fie prezentă în fiecare dimineață cînd bunicul ținea meditația împreună cu copiii. El le citea din Sfînta Scriptură; cîntau și se rugau. Apoi Andrișco se ducea la școală. Acolo, cu fiecare zi ce trecea, copiii îl iubeau și mai mult pe învățător și-l ascultau în toate. Pentru nimic în lume n-ar fi lipsii vreunul dintre ei de la școală, și cel mai puțin Andrișco. Învățătorul îl însoțea totdeauna după-amiază de la școală și stătea adesea cîte o oră de vorbă cu bunicul. Iușca ședea atunci pe genunchii lui, și el o învăța poezioare scurte de copii. Împreună cu bunicul Martiș citea din Sfînta Scriptură, și se părea că învățătorul devenise de data aceasta elev.

Andrișco se bucurase foarte mult că bunicul și învățătorul se plăceau. Copiii mergeau de aceea cu afit mai bucuros la școală, pentru că acolo era tot timpul ceva nou și ceva de făcut împreună. „Aceasta este școala noastră; ar fi o rușine pentru noi dacă n-am ține-o curată”, obișnuia învățătorul să spună - sau: „Acesta este lemnul nostru; trebuie să-l economisim, ca să ne ajungă pînă la primăvară”. Da, ei aveau chiar și un cîine al școlii.

Acesta venise într-o zi cînd ploua, tremurînd de frig și flămînd ca un lup. Copiii tocmai fuseseră în recreația a doua. Aproape fiecare băiat îi dăduse din pîinea lui. În ziua următoare revenise. A treia zi aștepta deja în fața porții închise a școlii și se uita cu jînd. „Știți ceva, copii? Să-l păstrăm noi, ca să ne păzească școala. El va fi cîinele nostru al tuturor. Să sperăm că-l vom crește toți împreună”, le propuse învățătorul.

„Dar e urît”, se împotriviră fetele. „La familia Sabol sunt trei cățeluși așa de frumoși, o să ne dea precis unul din ei!”

„Bine, dar atunci voi fetele trebuie să-l izgoniți atîta timp din școală pe micul vagabond, pînă îl dezobișnuieți să mai vină încoace. Mi-e milă de el cînd cere așa”.

„Pot să-l alunge băieții”, se apără o fată. „Ei l-au obișnuit așa. Noi nu i-am dat pîine”.

„Noi nu-l alungăm”, zise Andrișco.

„Nu, nu vom face asta!” răsună în cor. „Vrem să-l avem aici!”

Așa că băieții învinseră, iar cîinele avu voie să rămînă. Ei îi dădură numele de Șpiț, pentru că avea un cap și un nas ascuțit. El era foarte slab, de i se vedeau toate coastele. Dar se dovedi apoi că avea multe calități bune. El era curat, ascultător și fidel.

„O să-l dădăcim noi”, spuse învățătorul, și avea dreptate. Conducerea comună îi făcu bine. El primi pîine, cartofi, terci de ovăz, cînd și cînd cîte o bucată de carne și oase. Băieții lui Ferduș, care locuiau lîngă școală, îi aduceau și ciorbă sau sos, ba chiar și lapte, cînd mama lor era în toane bune. Da, Șpiț se refăcu și chiar se îngrașă. El avea o blană cenușie, ca de mătase, o coadă neagră, și cînd ciulea din urechi, acestea îi stăteau în sus ca niște cornete.

Acum nu le mai era fetelor rușine cu el. Și cîte acrobații nu mai făcea! În fiecare zi cîte ceva nou! Cel mai mult le plăcea copiilor că mai întîi căuta și apoi le aducea tot ce-i aruncau ei. Da, treptat aduse obiecte pe care le uitaseră ei afară, și le punea în pragul porții școlii. Printre aceste obiecte erau și multe șepci. Copiii voiau să-l ia cu schimbul acasă, dar învățătorul nu le dădu voie.

„Șpiț ne aparține tuturor. El este paznicul școlii. Voi l-ați învăța iarăși cerșitul și vagabondajul. Curînd s-ar duce în sat din casă în casă, și ar fi o rușine pentru noi dacă ne-ar spune comunitatea că n-am fost în stare să hrănim nici măcar un cîine și că am ademenit în comunitate un asemenea locuitor dubios. El ar trebui să se legitimeze, unde s-a născut, unde este tatăl lui, ca să dobîndească drept de cetățenie”.

Copiii învățară curînd după aceasta elemente de educație cetățenească, și luînd ca exemplu pe Șpiț, învățătorul putu să le explice cu ușurință ce înseamnă dreptul cetățenesc, ce avantaje oferă și cine-l poate dobîndi. Toți copiii înțelesesă, și chiar și micul Andrișco îi explică bunicului ceea ce învățase astăzi.

„Vezi tu, băiete”, spuse bunicul. „În cer este la fel ca pe pămînt. De aceea spune Mîntuitorul: „Numai dacă este cineva născut din nou - adică pentru cer — poate intra în împărăția sau regatul cerului”. Numai cei cărora le-a dat puterea de a se numi copii ai lui Dumnezeu au drept de cetățenie în noul Ierusalim”.

Tocmai atunci era prezent și pădurarul, și după aceea veni și învățătorul. Ei discutară încă mult timp pe această temă. Apoi pădurarul spuse că este o toamnă frumoasă și că oamenii o să se apuce cu hărnicie de culesul cartofilor.

„Și noi avem cartofi afară”, oftă bunicul. „De pus i-am pus eu, dar de scos nu mai pot.”

Dar Tatăl nostru ceresc știe ce mare nevoie avem de ei. El Se va îngriji ca să-i avem". Ziua următoare era o miercuri, și învățătorul ținu cu copiii o consfătuire, la care putu să ia parte și Șpiț. Acesta își ascuți tare urechile, astfel ca să nu-i scape nici un cuvânt. Joia nu se ținea școală. În ea, elevii și elevele mai mari mărșăluiră în frunte cu învățătorul spre ogorul bunicului Martiș, aflat nu departe de borde-

38

un coș pentru harnicii lucrători. El promise ca să se întoarcă după descărcarea ei și să ducă acasă și cartofii culeși de ei.

Andrișco strânsese curpeni uscați de cartofi, iar în urcior adusese apă. Două fete mai mari aduseră un coș cu cartofi, pe care-i spălară în găleată. După o vreme se înălță în sus fumul focului. Cu ajutorul pădurarului, băieții aduseseră din pădurea apropiată frunziș uscat și vreascuri.

Învățătorul dădu tonul la un cîntecel. Vocea lui cristalină se înălță precum fumul de la focul bunicului. Treptat se auzi și trosnetul cartofilor. Bunicul îi scoase din foc pe cei copti, îi acoperi cu o cîrpă veche și puse alții în locul lor. Înainte ca harnicii lucrători să fie gata cu culesul fu și el gata.

Învățătorul și copiii se spălară pe mâini la o fîntînă din apropiere, și apoi începu ospățul. Da, aveau un gust delicios! Nici pădurarul, nici meșterul Sabol nu-i disprețuiră, cu atît mai puțin Paul, argatul lui Sabol, căci nimic nu este mai bun ca niște cartofi copti în cenușă. Fierarul Sabol povesti cum fusese cînd dusesse vacile la păscut și copsese cartofi în cenușă. Și pădurarul povesti niște în-tîmplări drăguțe din copilăria lui. Iar focul arse încet pînă la sfîrșit, licărind din cînd în cînd, pînă ce se stinse de tot.

Între timp cartofii fuseseră încărcăți în căruță, fierarul făcu un loc pentru bunic, iar învățătorul o puse pe Iușca și pe alte două fete să stea în așa fel între saci, încît să nu cadă.

„Acum trebuie să ne aranjăm altfel", zise el după aceea, „căci ne întoarcem acasă cu prada".

Mai înainte se rugase bunicul Martiș, iar copiii cîntaseră un cîntec de seară care, ajutat de vocile bărbătești, răsună solemn prin pădure. Acum băieții împreună cu învățătorul meraseră înaintea căruței, fetele urmară după ea, iar pădurarul și fierarul pășeau lîngă căruță. Cu atîta solemnitate fură aduși cartofii bunicului. Mult timp după aceea povestiră oamenii din sat despre asta, iar cînd acești copii vor îmbătrîni la rîndul lor, vor povesti nepoților lor ce învățător aveau, cum culeseră ei cartofii de pe ogorul bunicului Martiș și ce buni fuseseră la gust cei copti acolo pe ogor. Dar își vor aminti și ce frumos le mulțumise bunicul: „Voi

39

ați vrut să ajutați unui om sărac și slab, precum și orfanilor lui. Dar să vedeți, copii, că pentru Domnul Isus lucrul acesta este ca și cînd I-ați fi arătat Lui această iubire. Iar Tatăl ceresc, care îl iubește pe singurul Său Fiu, nu vă va uita".

„Dacă sunteți cuminți acasă și la școală, iar Dumnezeu ne dă sănătate și vreme bună", zise pădurarul, „o să ținem sărbătoarea Reformei (în 31 octombrie — n. tr.) la noi în pădure. Învățătorul o să vină cu toți elevii lui, iar pe bunicul Martiș îl aducem cu căruța, ca să nu lipsească".

Aceasta era o perspectivă de care copiii se puteau bucura timp de două săptămîni. — Cînd fierarul Sabol se întoarse acasă în această seară, găsi totul în mare agitație, căci de la cusca Cubic venise vestea că-și rupsesse piciorul. Ea căzuse în curte și trebuise să fie dusă în casă pe sus. Nu le mai rămase altceva de făcut decît ca bătrîna doamnă Sabol să pornească la drum și să se ducă acolo, pentru a îngriji de bolnavă și de gospodărie. De fapt, tînăra soție a fierarului se oferise să se ducă ea, dar soacra ei se

răstise la ea: „Ce te pricepi tu?” „Aveți grijă de voi aici, cum puteți, că eu mă duc”. Argatul puse caii la căruță, țăranul însuși își duse mama pînă la cuscă și, la întoarcere, îi aduse cu el pe cei doi copii mai mici, Marișca de patru ani și Imrih de șase ani.

„Așa a îngăduit Dumnezeu”, îi spuse el soției lui. „Mama nu va ști ce să facă mai întîi. Imrih ar trebui să meargă la școală, și în H. încă nu este învățător”.

„Bine ai făcut, Simon”, întări soția lui. „O să știm cum să ne purtăm cu copiii”. Ea îi liniști pe cei doi copii care plîngeau din-du-le niște gogoși și le pregăti paturile pentru noapte. Atît băiatul, cît și fetița se temuseră foarte tare de bunica Sabol și se duseseră cu drag la unchiul Simon, și nici mătușa Iutca nu părea să fie rea. În ziua următoare se simțiră deja ca acasă; firește că la aceasta contribui mult și frățiorul lor Danișco. Sîmbătă făcură cunoștință cu copiii bunicului; duminică Andrișco și cu Imrih se împrieteniră, iar luni se duseră împreună la școală. Acolo învățătorul îi așază în aceeași bancă. Iușca, Marișca și Danișco se jucau la buni-

40

cui. Tușa Sabol le dăduse tot felul de lucruri bune, prune, nuci și pîine, și-i învăță să se joace de-a ospățul. Bunicul fu bucuros să spargă nucile și să le curețe de piele, și apoi să se lase invitat la ospăț. Dar și Zahrai trebuia să vină.

Odată cu această zi începu pentru Iușca o lungă serie de zile frumoase, căci nu avusese încă niciodată o tovarășă de joacă. Mătușa le adusese de la iarmaroc două păpuși cu obraji roșii și cu ochii albaștri - precis că erau cele mai frumoase din lume. Băieților le aduse două trompete. Cînd băieții se întoarseră după-a-miază de la școală, se duseră mai întîi în bordeiul bunicului ca să-și facă lecțiile. Apoi se duseră la familia Sabol, căci acolo erau cîinii aceia drăgălași, pe care micuța Dora voise să-i aibă în locul lui Șpiț. Bieții cîini avură multe de îndurat din partea lor, căci băieții voiau să-i dreseze să facă asemenea acrobații precum Șpiț; cu toate acestea, își iubeau mult micii stăpîni. Adesea ședeau toți trei foarte înfricoșați, cu un bețișor între lăbuțele groase, cu niște șepci de hîrtie pe căpșoarele lor rotunde și urlau jalnic. Dar îndată ce sunau băieții din trompete, începeau și ei să latre. Atunci ieșea uneori fierarul afară: „Mai încetați odată, haită ce sunteți! Faceți o hărmălaie de nu te mai înțelege om cu om!” Și se făcea că aruncă în ei cu ciocanul, cu biciul ori cu ce avea în mînă. Efectul asupra „haitei” era atît de mare, încît cîinii se furișau în cușca mamei, de unde li se mai vedea numai capul grăsuliu. Băieții fugeau în șopron, tăiau lemne și le aduceau mătușii în bucătărie. Dar nu dura mult, și iarăși erau pe afară, iar Imrih născocea un nou joc. Tanti Iutca spunea că, de cînd era în familia Sabol, încă nu rî-sese niciodată așa de mult ca acum. Lucrul mergea strună de cînd era ea gospodina. Chiar și muncitorii agricoli o lăudau că mînca-rea era mai bună, era pusă la timp pe masă și că în toată casa nu se mai auzea nici un cuvînt urît. Părea că odată cu copiii ar fi intrat în casă voia bună.

Dar fetițele se jucau mai cu drag la bunicul, căci acolo își aveau colțișorul lor lîngă cuptor, iar bunicul făcuse păpușilor o cămăruță din niște scîndurele. Aceasta era acoperită cu nuiele subțiri. Acolo își țineau și cutia cu resturi de stofă, și-și tot îm-

41

brăcau și dezbrăcau păpușile. Se jucau că una era bolnavă, iar cealaltă venea în vizită și aducea tot felul de lucruri. Micul Danișco trebuia să joace rolul doctorului. În vederea acestei misiuni importante, ele îl înfășurau cu un ștergar mare — care era halatul alb —, iar în mînă avea un băț. El trebuia să întrebe bolnava dacă avea junghiuri, ce-o doare — și el repeta cu fidelitate tot ce-i spusese fetițele mai înainte, căci în schimb avea voie să mănînce tot ce nu putea mînca păpușica bolnavă din cauza bolii ei. Da, ce zile frumoase erau acelea!

Și tot așa, nici copiii, nici cei mari nu observară ce repede veni ultima zi din octombrie. Toți erau sănătoși, iar Dumnezeu Domnul le dăruie o zi frumoasă și însorită. Parcă natura și-ar fi pus în cinstea acestei zile cea mai frumos colorată haină de sărbătoare. Razele aurii de soare treceau ușor peste frunzele multicolore, iar un cer albastru fără nori se boltea deasupra pădurii maiestuoase, când un lung „hu-o!” se auzi în tăcerea solemnă. Palco, argatul lui Sabol, striga armăsarului lui. Cei aflați în căruța împodobită -bunicul Martiș, cei mai mici școlari, micul Danișco — duceau cu ei și tot felul de lucruri necesare.

„Așteaptă, Palco”, trebuie să ne punem în șir”, îi strigă învățătorul.

Vizitiul ținu caii; în scurtă vreme, alaiul de copii fu pus în ordine. O adiere ușoară se juca cu steagurile de hârtie pe care le duceau copiii, și prin pădure răsună un cântec voios de marș.

Aceasta stătea liniștită, de parcă dormea. Drumul șerpuitor ducea într-o vale, unde pe o înălțime stîncoasă, asemenea unei mici fortărețe, trona casa pădurarului. Din pod flutura steagul național tricolor în semn de salut. Ferestrele mici, împodobite cu flori, luceau ca niște pietre prețioase. Pe mica verandă de lemn stătea în picioare doamna Sofia; fierarul coborî scara împreună cu cei doi liceeni și cu nepoții. Cei patru cîini ai săi îi salutară înainte de toate pe Șpiț și pe Zahrai, căci și lor li se permisesse să ia parte la sărbătoare.

Dacă își vor aminti vreodată copiii cum culescseră cartofii de pe ogorul bunicului Martiș, atunci cu siguranță că nu vor uita nici

42

frumoasa zi de sărbătoare pe care aveau ocazia s-o țină în pădure. Ea începu cu rugăciune și cu cântatul unui cântec de dimineață înainte de luarea celui de al doilea mic dejun. Ei se așezară pe bîr-nele care făceau un pătrat pe pajiștea drăguță din fața casei pădurarului, învățătorul își amînase vorbirea pe care ar fi trebuit s-o țină înaintea copiilor în școală pentru acum, în templul mare și liber al naturii. După ce fură intonate ambele imnuri, răsunară în încheiere, cîntate pe o melodie solemnă, cuvintele Psalmului 129, versetele 2-4: „Deseori m-au asuprit din tinerețea mea, dar nu m-au copleșit. Plugarii au arat pe spinarea mea și au tras brazde lungi pe ea. Dar Domnul, care este drept, a tăiat funiile celor nelegiuîți”.

Pădurea asculta atent, de parcă ar fi vrut să-i ajute pe tinerii cîntăreți. În coroana brazilor păru să sune dintr-odată o muzică dulce și nostalgică. O adiere de vînt o prinse din zbor și poate că duse sunetele acolo unde compozitoarea minunatei melodii dormea de ani de zile sub covorul verde al naturii.

Pădurarul și fierarul Sabol, și mai ales bunicul Martiș, dădură apoi mîna cu învățătorul. Bunicul mai rosti o rugăciune scurtă de mulțumire, și apoi începu pentru copii adevărata „zi de libertate”. Pădurarul îi duse într-o altă pajiște și le dădu pe mîna un mare scoruș-de-munte, plin de fructe roșii. „Acum este al vostru, băieți; jucați-vă cum știți cu el”.

Pajiștea era înconjurată ca o grădină cu tufișuri de măceși, și trebuie să fi fost în iunie un loc minunat de stat; dar acum măceșele roșii sclipeau ca granatele. Fetele culeseră măceșe și făcură din ele cu ajutorul unor ace puternice și al unui fir de cînepă primit de la tanti Sofia brățări și lănțișoare. Pentru băieți împletiră cununi din frunze de stejar, ca să-i împodobească pe drumul de întoarcere acasă.

Cînd băieții terminară cu pomul lor, se dădură peste cap, făcură tumbe, iar fiii pădurarului le arătară jocuri frumoase. Copiii mai mici adunară conuri de brad și le aduseră lui tanti Costelna pentru ceaunul suspendat, în care se pregătea o tocană de berbec pentru prînz. Fetițele se jucară de-a baba-oarba, de-a împletitul

43

coroanelor, și alte jocuri, iar pădurea răsună de cântecul lor. Dar se auziră și

trompetele și fluieratul micilor elevi din clasa întâi, care puseseră mîna pe niște pari, pe care îi călăreau ca pe niște cai. Deodată răsună cornul pădurarului, și acesta era semnul pentru masa de prînz. Toți alergară într-acolo, se așezară ca țigani în jurul ceaunului, și Iușca trebui să se roage pentru toți: „Vino, Doamne Isuse, fii oaspetele nostru...!”

Apoi primi fiecare cîte o farfurie de tocană. Pădurarul împrumutase farfuriile de la cantina cazarmei din apropiere, și în schimb promisese să dea un iepure, iar căpitanului care-și dăduse permisiunea, un al doilea. După aceea tanti Sabol împărți celor mici și mari prăjitură cu prune. La sfîrșit cîntară toți: „Acum mulțumiți toți lui Dumnezeu”, iar după aceea elevii, sub conducerea pădurarului, vizitară peșterile care se găseau în apropiere. Din acestea goniră, fără să vrea, doi iepuri. Aceștia o luară la fugă; cîinii îi urmăriră, dar nu-i prinseră. Copiii văzură unele curiozități, și cînd se întoarseră încîntați înapoi pe pajiște, feliile de pîine cu unt aveau un gust atît de bun, încît pîinea cea mare dispăru cît ai clipi din ochi. În încheiere urma ca bunicul Martiș să le povestească ceva; astfel, toți se așezară la picioarele lui, și el începu:

„Dragii mei copii, aici ne simțim ca în paradis, de aceea vreau să vă povestesc ceva despre paradis. Există două paradisuri: în primul l-a pus Dumnezeu pe om, după ce crease întreaga lume. Omul era pe atunci la fel de tînăr ca și voi, de abia la începutul vieții, ca un copil. Din întregul pămînt, acest paradis era cea mai frumoasă creație a lui Dumnezeu, și primilor noștri părinți le-a mers în el foarte bine. Ei nu știau ce-i aia foame sau sete, arșiță sau ger. Dar, ceea ce era mult mai bine, ei nu aveau nici mînie, nici ură; oameni și animale trăiau în iubire și bună înțelegere între ei. Nici o durere nu-i chinuia; nu aveau nevoie să se îngrijoreze de ceva, căci erau ascultători. Dar apoi a venit Satan între ei, care nu putea suferi tot binele acela. El a îndemnat-o pe Eva la neascultare, și ea l-a îndemnat pe Adam; amîndoi au păcătuit, și acum se terminase cu binele.

44

Poate că pomii și florile, apa din paradis erau tot bune și frumoase în jurul lor, dar lucrul acesta nu-i mai putea bucura, căci în inima lor nu mai era nevinovăție. Nic? pe noi nu ne poate bucura nimic din lume, cînd inima ne doare. Ei au început să se teamă de ceea ce se va întîmpla cu ei cînd va afla Dumnezeu ceea ce făcuseră, și cît de tare îl supăraseră prin neascultarea lor. Ei voiau să ascundă de El lucrul acesta, dar degeaba. Au trebuit să apară îna-

întea lui Dumnezeu și Șă=I audă șentista. Ah, ee triști mai erau cînd au trebuit să părăsească pentru totdeauna paradisul lor. Căci nu mai aveau voie și nici nu mai puteau să se întoarcă în el. În fata porții închise a paradisului stătea un înger cu o sabie înfocată, înăuntru nu mai puteau ajunge cu nici un chip. Deci, acesta a fost primul paradis. El a durat pînă ce apele cele mari ale potopului, care au venit din cauza păcatelor oamenilor, au dus totul cu ele. De atunci n-a mai existat și nici nu mai există pe pămînt vreun alt paradis.

Dar citim în Sfînta Scriptură o altă istorie. Cînd Domnul Isus a atîrnat pe cruce, pe o cruce lîngă El atîrna un tîlhar, care precis că omorîse pe cineva, și acest tîlhar l-a rugat umil: „Doamne, gîn-dește-Te la mine cînd vei veni în împărăția Ta!” Atunci Mîntuitorul i-a răspuns: „Adevărat îți spun: astăzi vei fi cu Mine în paradis!” Înainte de a apune soarele, au murit amîndoi. Fiul lui Dumnezeu pentru păcatele noastre, tîlharul pentru ale lui. Ei s-au dus împreună în acel al doilea paradis, pe care Dumnezeu îl crease din nou, și anume pentru al doilea Adam al Său, Domnul Isus. Ușa acestui paradis nu mai este păzită de un înger cu sabia de foc. El este deschis. Domnul Isus e în el; El întinde mîinile și strigă: „Ve-niți la Mine toți... Eu vă voi da viață!” - Dar, copii, poate că vi se pare ciudat că primii noștri părinți au fost alungați

din primul paradis din cauza unui singur păcat, în timp ce acest tâlhar, care era murdărit cu păcate pînă peste cap, a putut intra în cel de al doilea? Și eu m-am gîndit odinioară la lucrul acesta, dar astăzi îl înțeleg: Cînd Adam și Eva au păcătuit, atunci nici nu le-a părut rău de păcat, nici nu l-au recunoscut, nici n-au cerut iertare. Ei nu s-au condamnat pe ei înșiși. Adam a dat vina pe Eva, și aceasta pe

45

șarpe. De aceea a trebuit Dumnezeu să-i condamne. Acest tâlhar a recunoscut pe cruce că a păcătuit și că a meritat această moarte dureroasă. El s-a condamnat deplin pe sine însuși. Și întrucît Domnul Isus a suferit pentru păcatele lui, avea dreptul să i le ierte, și le-a și iertat! Tîlharul doar L-a rugat ca să-Și aducă aminte cum muriseră amîndoi în chinuri pe cruce - și Domnul Isus l-a luat cu Sine în al doilea paradis, unde este așa de frumos, îneînt apostolul

Pavel, eîfld a avut veie șă se uite dear 8 clipa, a spus despre aeesta: „Nici un ochi nu l-a văzut; nici o ureche nu l-a auzit; în inima nici unui om n-a venit ceea ce a pregătit Dumnezeu celor ce-L iubesc'. Deci, dragii mei copii, dacă vreți și voi să ajungeți în acest paradis, acolo unde s-a dus tîlharul înaintea noastră, trebuie să începeți încă de aici să trăiți în el. Auziți ce spune Mîntuitorul: „Ia-tă, Eu stau la ușă și bat. Dacă aude cineva vocea Mea și deschide ușa, voi intra la el și voi ține Cina cu el, și el cu Mine'. Cînd am auzit bătaia Lui în ușă, am deschis și L-am lăsat înăuntru - și El a venit cu adevărat. El a ascultat toate lucrurile despre care m-am învinovățit eu însumi, și după ce m-am judecat eu însumi, El nu mă mai judecă. Ba încă - El m-a iertat. De atunci locuim împreună. Astfel, paradisul începe pentru mine în bordeiul meu, căci începe în bătrîna mea inimă. Așa se va întîmpla cu voi toți, dacă veniți la El, dacă-I deschideți!"

„Bunicule Martiș, eu am făcut-o deja!" spuse pădurarul grav. „Și eu!" adăugă încet doamna Sofia.

„Și eu vreau s-o fac!" mărturisiră soții Sabol și doamna Costel-na într-un singur glas. Tînărul învățător îl îmbrățișa tăcut pe bunic și dispăru în pădure.

Venise noaptea. Pădurea părea că doarme. Doar din cînd în cînd mai mișca o adiere de vînt coronele brazilor mirositori. Pe cînd se juca vîntul cu frunzele galbene căzute la pămînt, părea că se aude un marș funebru încet și melancolic. Pîrîl murmurînd cînta trist: „Rămîneți cu bine, noi nu ne mai vedem, niciodată!"

46

Chiar și păsările dormeau; numai bufnița, ai cărei ochi rotunzi luceau în întuneric, porni tăcută după pradă; o urmă cucuveaua croncănitoare. Ea zbură mai întîi la casa pădurarului, dar pentru că acolo găsi doar ferestre întunecate, zbură mai departe prin sat. Dar și satul dormea un somn adînc, numai în căsuța de lîngă pîrîu mai ședea bunicul Martiș aplecat asupra Bibliei lui. El citea și vorbea din cînd în cînd cu Cineva nevăzut, a Cărui apropiere

luminoasă e simțea în liniștea nopții. Așa ședeau ei aiei împreună,

și învățătorul își învăța ucenicul cum să răspîndească pe pămînt vestea despre paradisul Său redobîndit pe Golgota. Le era așa de bine; Domnul venea aici în proprietatea Sa, Se simțea ca acasă în cămăruța a cărei sărăcie I-o amintea de cea în care șezuse odată în Nazaret. Mai dormeau acolo în locul Său doi din iubiții Săi copilași, cărora le pregătise acolo sus în glorioasa casă a Tatălui Său împărăția, din care le dăduse să guste anticipat încă de pe pămînt prin iubirea pe care o turnase prin Duhul Său Sfînt în inima bătrînului.

Acesta vorbea cu Domnul său despre toți oamenii care mai dormeau așa de adînc sub

acoperișurile de șindrilă, dar și despre cei care fuseseră treziți deja la viața cea nouă, însă mai ales despre cei care, prin nașterea din nou, pășiseră pragul care duce în paradisul regăsit, răscumpărat prin sacrificiul de pe Golgota.

Apoi se stinse lumina și în bordei. Somnul ușor se coborî și peste ochii frumoși ai bunicului, și apoi mai veghe Unul singur, despre care stă scris că nu doarme, nici nu ațipește. El își întinse aripile iubirii și îndurării Sale peste toate faptele Sale omenești.